

Αθήνα 26.5.2011
Αρ. Πρωτ: 98

ΠΡΟΣ: Υπουργό Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
Κοιν.: 1. Υπουργό Θαλασσιών Υποθέσεων Νήσων και Αλιείας
2. ΓΕΩΤΕΕ
3. ΠΟΓΕΔΥ
4. Μέλη μας

ΘΕΜΑ: «Σχέδιο ΚΥΑ και έγκριση Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών».

Αξιότιμη κυρία Υπουργέ,

Η αλματώδης ανάπτυξη των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών στην Ελλάδα τα τελευταία 25 χρόνια δεν υποστηρίχθηκε από τη θέσπιση ενός πλαισίου που να ρυθμίζει χωροταξικά την οργάνωση και ανάπτυξη του κλάδου στον ελληνικό χώρο καθώς και τις αναγκαίες υποδομές. Το παραπάνω πλαίσιο θα έπρεπε να λάβει υπόψη του τις περιβαλλοντικές συνθήκες, το σύνολο των ασκούμενων σε κάθε περιοχή δραστηριοτήτων και τις προτεραιότητες που θα πρέπει να δοθούν ώστε η δημιουργία ενός εύρωστου και βιώσιμου κλάδου της οικονομίας να διασφαλίσει τόσο την προστασία του περιβάλλοντος όσο και την κοινωνική συνοχή. Αντίθετα όμως, η **άναρχη χωρίς επιστημονικά δεδομένα σημειακή χωροθέτηση των μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας, η απουσία δεδομένων περιβαλλοντικής παρακολούθησης σε συνδυασμό με την υπέρβαση της εγκεκριμένης δυναμικότητας είχαν ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν και να συσσωρευτούν πολλά προβλήματα. Κρίνεται λοιπόν επιτακτική η ανάγκη για τη θεσμοθέτηση ενός πλαισίου χωροθέτησης των μονάδων υδατοκαλλιέργειας στη σωστή βάση τώρα!!!.**

Η προσπάθεια για τη δημιουργία ενός τέτοιου πλαισίου καταρχήν **αναγνωρίζεται ως θετική**. Προσκρούει όμως σε μείζονα ζητήματα που άπτονται των κατευθύνσεων που παρέχονται. Από την ανάγνωση τόσο της ΣΜΠΕ όσο και του σχεδίου της ΚΥΑ διαπιστώνεται ότι, **αποκλειστικό και μόνο στόχο των μελετητών αποτελεί η «επίλυση» των, έως σήμερα, υπάρχοντων προβλημάτων χωροθέτησης με τη «νομιμοποίηση» των μονάδων και όχι η λήψη των απαραίτητων μέτρων για την ορθή χωροθέτησή τους.**

Με μια απλή σύγκριση του χάρτη με τις υπάρχουσες σήμερα μονάδες με τον χάρτη των προτεινόμενων Περιοχών Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών, μπορεί ο καθένας να διαπιστώσει την **σχεδόν πλήρη ταύτιση τους**, γεγονός που αποδεικνύει ξεκάθαρα τον καταγγελλόμενο από μας στόχο.

Επιπρόσθετα, τόσο στη ΣΜΠΕ όσο στην ΚΥΑ υπάρχουν καταρχήν «τρωτά» σημεία που προκαλούν εντύπωση και ενισχύουν την πεποίθησή μας για τον επιδιωκόμενο στόχο.

1. Προϋπόθεση για την εκπόνηση της ΣΜΠΕ αποτελεί η ύπαρξη Μελέτης Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιεργείες, την οποία αξιολογεί η ΣΜΠΕ.

Αυτό που εγείρει από μόνο του σοβαρές ενστάσεις **είναι η εμπλοκή του Συλλόγου Ελλήνων Θαλασσοκαλλιεργητών (ΣΕΘ), δηλαδή των ίδιων των επιχειρηματιών του κλάδου, στην εκπόνηση αυτής της μελέτης.**

2. Είναι γεγονός ότι και ο κλάδος των υδατοκαλλιεργειών συμβάλλει στην τόνωση της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, στη συγκράτηση πληθυσμού ειδικά σε απομακρυσμένες περιοχές κ.α. Όμως και από τα δύο κείμενα προκύπτει σαφώς ότι

οι μελετητές επικεντρώνονται στον αναπτυξιακό ρόλο του κλάδου, παραβλέποντας την αναπτυξιακή διάσταση άλλων δραστηριοτήτων και τα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί όπως ο ανταγωνισμός για τις χρήσεις στην παράκτια ζώνη, ρύπανση κλπ.

3. Η υδατοκαλλιέργεια, στην πλειονότητά της, χωροθετείται στην παράκτια ζώνη. Σε αυτές τις ζώνες και ειδικά στη χώρα μας όπου, αφενός η αλιεία και αφετέρου ο τουρισμός, αποτελούν σημαντικούς τομείς ο ανταγωνισμός για τις χρήσεις είναι εξαιρετικά μεγάλος. Όμως δυστυχώς, ούτε ο ανταγωνισμός με περιοχές-χώρους δραστηριοποίησης της παράκτιας αλιείας που σε ορισμένες περιπτώσεις υφίσταται έντονα, ούτε οι αντιδράσεις των τοπικών κοινωνιών από τη χωροθέτηση μονάδων υδατοκαλλιέργειας δε φαίνεται να λαμβάνονται υπόψη. Επιπλέον, **ο χαρακτηρισμός από τους μελετητές των αντιθέσεων με τις άλλες χρήσεις ως «αμφιλεγόμενες και ελεγχόμενων κινήτρων» είναι τουλάχιστον ατυχής.**

4. Προκύπτει σαφώς ότι δίνεται προτεραιότητα στον κλάδο των υδατοκαλλιεργειών έναντι της αλιείας. Η αιτιολόγηση της προτεραιότητας αυτής στερείται τεκμηρίωσης και βέβαια αγνοείται επιμελώς ο ανταγωνισμός που υφίσταται έντονα με χώρους άσκησης της παράκτιας αλιείας. Μάλιστα δίνεται το δικαίωμα στον φορέα διαχείρισης να προτείνει τους όρους άσκησης της αλιείας περιμετρικά τόσο των μονάδων όσο και των ΠΟΑΥ !!!!!

5. Η αναφορά των επιπτώσεων από τη λειτουργία των μονάδων υδατοκαλλιέργειας στη ΣΜΠΕ περιορίζεται σε εξαιρετικά σύντομες αναφορές στη βιβλιογραφία, ενώ στην ΚΥΑ αναφέρεται ότι οι επιπτώσεις είναι «ελεγχόμενες»!!! Δημιουργεί δε ερωτήματα το γεγονός ότι στη μελέτη γίνεται απλή αναφορά και δεν αξιολογούνται οι επιπτώσεις αλλά και σημαντικοί κίνδυνοι όπως είναι η γενετική ρύπανση και οι επιπτώσεις της στους φυσικούς πληθυσμούς, ζητήματα αισθητικής ρύπανσης κλπ.

6. Αν και σχετικές μελέτες έχουν δείξει επιπτώσεις κυρίως στο ίζημα και στη βενθική πανίδα με δυνατότητα ανάκαμψης, η παντελής έλλειψη στοιχείων από το πεδίο στο πλαίσιο προγραμμάτων παρακολούθησης των επιπτώσεων των μονάδων δεν είναι σε θέση να επιβεβαιώσει ή όχι τη βιβλιογραφία. Πρέπει να σημειωθεί ότι η παρακολούθηση των επιπτώσεων είναι επιτακτικά απαραίτητη για όλες τις μονάδες, πόσο μάλλον σε περιοχές όπου επικρατούν ειδικές συνθήκες όπως για παράδειγμα μεγάλη συγκέντρωση μονάδων, μικροί ρυθμοί ανανέωσης νερού, κλειστοί κόλποι κλπ, καθότι δεν είναι δυνατό να εκτιμηθεί πως θα «σωρεύονται» αθροιστικά οι επιπτώσεις, τόσο στην ποιότητα του περιβάλλοντος μέσου όσο και στην υγεία και ευζωία του ζωικού κεφαλαίου. Δυστυχώς η τάση «συγκέντρωσης-συγκεντροποίησης» που απορρέει από τις κατευθύνσεις του προτεινόμενου σχεδιασμού έρχεται να επιτείνει τα παραπάνω προβλήματα.

7. Αντίστοιχης σπουδαιότητας παράλειψη είναι το γεγονός ότι η εκπόνηση των μελετών για τη χωροθέτηση των προτεινόμενων ΠΟΑΥ (η οποία κατά παράδοξο τρόπο είχε ήδη προηγηθεί!!!) έγινε τελείως αποσπασματικά, χωρίς στοιχεία από το πεδίο (π.χ. αναγκαίες επιστημονικές μετρήσεις), καταγραφή των προβλημάτων (αντιδράσεις τοπικών κοινωνιών, ενάλιες αρχαιότητες, ανοξικές συνθήκες στον Αμβρακικό κλπ) κλπ.

8. Ένα ακόμα σημαντικό ζήτημα που προκύπτει είναι η εκτίμηση της δυναμικότητας των μονάδων σύμφωνα με τη φέρουσα ικανότητα της έκτασης εγκατάστασής τους. Από την ΚΥΑ η εκτίμηση της δυναμικότητας των μονάδων παραπέμπεται να ρυθμιστεί με άλλες ΚΥΑ (άρθρο 7). Επισημαίνεται όμως ότι ισχύει ήδη ο υπολογισμός της δυναμικότητας με βάση τη φέρουσα ικανότητα της έκτασης εγκατάστασης της μονάδας σύμφωνα με την αριθμ. 121570/1866/12-6-2009 Κοινή Εγκύκλιο ΥΠΑΑΤ-ΥΠΕΧΩΔΕ. Η τελευταία δημιουργεί ερωτηματικά σχετικά με την εκτίμηση της μορφολογίας της περιοχής (ανοιχτός ή κλειστός κόλπος κλπ) – τρόπο υπολογισμού της ταχύτητας των ρευμάτων.

9. Η υποβάθμιση της περιβαλλοντικής διάστασης γίνεται ιδιαίτερα εμφανής στον τρόπο που αντιμετωπίζονται οι περιοχές με λιβάδια *Posidonia oceanica*. Η οποία ευαισθησία περιορίζεται μόνο στο 10-15 % των περιοχών (όσες είναι στο δίκτυο

NATURA) χωρίς βέβαια να υπάρχει αναφορά για το πόσες και ποιες μονάδες είναι εγκατεστημένες πάνω από ευαίσθητα ενδιαιτήματα και κυρίως χωρίς να είναι χαρτογραφημένα αυτά τα ενδιαιτήματα.

10. Δεν αιτιολογείται πως προέκυψε η θέσπιση των κριτηρίων του άρθρου 7 της ΚΥΑ. Για παράδειγμα με βάση ποια στοιχεία προέκυψαν οι αποστάσεις μεταξύ των μονάδων, η απόσταση από άλλες δραστηριότητες, οι δυναμικότητες των ΠΟΑΥ κλπ.

11. Επισημαίνουμε ακόμη ότι τα ζητήματα χωροθέτησης των μονάδων υδατοκαλλιέργειας στα εσωτερικά νερά, τις λιμνοθάλασσες κλπ αντιμετωπίζονται επιφανειακά, χωρίς προσπάθεια προσέγγισης σε βάθος.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι **η ΣΜΠΕ αποτελεί εργασία γραφείου και όχι μελέτη πεδίου με τα ανάλογα αποτελέσματα και συμπεράσματα και για το λόγο αυτό σε πολλά σημεία είναι γενικόλογη, ασαφής, χωρίς αιτιολόγηση και τεκμηρίωση των προτεινόμενων λύσεων.** Συνοψίζοντας, μετά τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό πως **δεν θα πρέπει να εγκριθεί η προτεινόμενη ΣΜΠΕ ούτε το σχέδιο της ΚΥΑ για το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών. Αντί αυτού θα πρέπει να γίνει συζήτηση από μηδενική βάση προκειμένου να σχεδιαστεί και να υποβληθεί συγκεκριμένη πρόταση για τη χωροθέτηση των μονάδων υδατοκαλλιέργειας στη χώρα θέτοντας εξαρχής ως στρατηγικό στόχο: την κατ' ουσία ρύθμιση της χωρικής διάρθρωσης, της οργάνωσης και της ανάπτυξης του κλάδου στον ελληνικό χώρο, με γνώμονα τόσο τη διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος όσο και τη δημιουργία ενός εύρωστου και βιώσιμου κλάδου της οικονομίας ενταγμένου αρμονικά στο πλέγμα των δραστηριοτήτων που παραδοσιακά ασκούνται στην παράκτια ζώνη.**

Στο πλαίσιο αυτό ο σχεδιασμός θα πρέπει να συμπεριλάβει οπωσδήποτε τα ακόλουθα:

1. Αναλυτική αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης (είδος, αριθμός μονάδων, παραγωγές, απασχολούμενοι στον τομέα, κοινωνικο-οικονομικά στοιχεία, προβλήματα σε τοπικό επίπεδο, καταγραφή παραμέτρων παρακολούθησης ποιότητας του περιβάλλοντος κλπ).

2. Εκτίμηση και αξιολόγηση των δυνατοτήτων, προβλημάτων, περιορισμών κάθε περιοχής και διατύπωση προτάσεων με την προετοιμασία βασικών εργαλείων (χάρτες, σχέδια, στοιχεία) για την τεκμηρίωση των αποφάσεων.

3. Διαβούλευση σε τοπικό επίπεδο για τις προτεινόμενες αναπτυξιακές δραστηριότητες. Στις περισσότερες περιοχές το δίλημμα δε θα έπρεπε να περιορίζεται σε «τουρισμός ή υδατοκαλλιέργειες», αλλά στη δυνατότητα εξεύρεσης της βέλτιστης λύσης με τη συναίνεση και των κατοίκων, αφού ληφθούν υπόψη.